

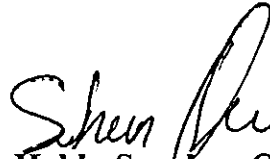
T.D.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 24478
Tarih : 30.03.2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1 Ocak 2021'den itibaren uygulamaya başlanan iyi hal tespitinde, 6 veya 3 ayda bir idare ve gözlem kurulunca değerlendirmeye tabi tutulma uygulaması ile birlikte, cezaevlerindeki koşullu salıverme şartları oluşmuş hükümlülerin idare ve gözlem kurulunun keyfi raporlarına binaen iyi halli sayılmadığı, koşullu salıverme hakkından faydalandırılmadığı ve bu kişiler içinde ağır hasta tutsakların da bulunduğu iddialarının araştırılarak, yeni yasal düzenlemenin neden olduğu hak ihlallerinin giderilmesine dönük tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
Siirt Milletvekili
Grup Başkanvekili

Hakkı Saruhan OLUŞ
İstanbul Milletvekili
Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Türkiye'de bulunan cezaevlerinde işkence, kötü muamele ve hak ihlalleri sıklıkla kamuoyunun gündemini meşgul etmektedir. Cezaevlerinde ciddi bir soruna dönmüş bu ihlallerden biri de; kamuoyunda “infaz yakma” olarak bilinen ve hükümlüye verilen disiplin cezası yöntemleriyle infazlarını tamamlayanların cezaevinden çıkmalarını engelleyen hak ihlalidir. 1 Ocak 2021 itibariyle uygulanan düzenlemeyle hükümlüler, iyi hal tespitinde 3-6 ayda bir idari ve gözlem kurulları tarafından değerlendirmeye tabi tutulmaya ve böylelikle mahpusların, eşitlik haklarının hiçe sayıldığı, sübjektif bir yaklaşımla ve adeta ikinci bir yargılamaya tabi tutulduğu hürriyetlerinden tahdit edildikleri bir sürece başlanmıştır. Özellikle düzenlemenin 89. Maddesinde yer alan “pişmanlık” kriteri muğlak bir durum yaratmakta; mahpusun, “haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı”, “işlediği suçtan dolayı duyduğu pişmanlık”, “toplumla bütünleşmeye hazır olup olmama”, “fazla su tüketme” vb. sübjektif ve absürt hükümler ağır hak ihlallerine yol açmaktadır.

Söz konusu tarihten bu yana cezaevleri yönetimleri, Anayasaya, yasalara aykırı idari tasarruflarla sistematik bir şekilde insan hakları ilkelerini ayaklar altına almakta, telafisi olmayan ihlaller, erişilemeyen adalet nedeniyle cezaevlerinin toplumsal bir yaraya dönüşmesine neden olmaktadır. Pandemi döneminde politik mahpusların infaz paketinden faydalanmalarını engelleyen ayrımcı uygulamalar bu sefer de mahpusların yaşam hakkının, özgürlük hakkının ve adil yargılanma hakkının hiçe sayılmasına sebep olmuştur. Aralarında ağır hasta mahpusların ve yaklaşık 30 yıldır cezaevinde tutulan mahpusların da olduğu yüzlerce mahpusun infazı keyfi gerekçelerle yakılmıştır.

Gerek basına düşen haberler, gerekse ilgili STK'ların açıkladıkları raporlar ve tarafımıza yapılan başvurular bu durumun vahametini ortaya çıkarmaktadır. Örneğin Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Cezaevi'nde bulunan vertigo, ülseratif kolit, mide ülseri, hiperaktif mesane, astım, bel fıtığı, menisküs gibi birçok sağlık sorunu olan ağır hasta mahpus Ferit Orak'ın tahliyesi, hakkındaki olumsuz rapor nedeniyle gerçekleşmemiştir. Yine Kocaeli Kandıra T Tipi Kadın Kapalı Cezaevi'nde tutulan Songül Bağatır'ın, 30 yıllık cezası bitmesine rağmen "pişmanlık" dayatmasını kabul etmediği infazı yakılarak tahliyesi engellenmiştir. Son olarak İzmir Şakran Kadın Kapalı Cezaevi'nde bulunan 66 yaşındaki Barış Annesi Hanse (Xense) Bulut'un tahliyesine 3 gün kala "Pişmanlık" dayatmasını kabul etmediği gerekçesi ile infazı yakıldı.

İdare ve gözlem kurullarının hukuksuz kararlarının gerekçeleri ise başlı başına bir hukuk garabeti olmuştur. Örneğin "fazla su kullandın, çok kitap okudun, serzenişte bulundun, halay çektin, ALES sınavına girmedin". Bu örnekler, uygulamanın ağır bir hak ihlaline dönüştüğünün izahıdır.

Parlamentonun, cezaevlerinin tamamına yayılan ve hükümlüler açısından önemli bir ihlal teşkil eden yeni infaz rejimine dair çalışmalar yürütmesi ve yaşanan hak kayıplarını engelleyici düzenlemeler yapılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirmesi elzemdir.